

ตัวชี้วัดที่ 1.36 ประชาชนเข้าถึง เข้าใจ มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี (ร้อยละ 80)

1.1 รายงานผลการวิเคราะห์สถานการณ์และปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเข้าถึง เข้าใจ มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี ของประชาชน

การสร้างการเข้าถึง เข้าใจ มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีของประชาชน เป็นหนึ่งในประเด็นเร่งด่วนตามแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ 1 (คนไทยศตวรรษที่ 21) และเป็นประเด็นปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข ซึ่งกระทรวงสาธารณสุข ได้มอบหมายให้กรมอนามัย รับผิดชอบในการขับเคลื่อนงานสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชาชน แผนประเด็นที่ 13 การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพะที่ดี แผนย่อย จ.13.1 การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพและการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาพ จากการสำรวจสถานการณ์ความรอบรู้ด้านสุขภาพของคนไทย ปี 2562 พบว่า คนไทยมีคะแนนเฉลี่ยของความรอบรู้ด้านสุขภาพร้อยละ 65 จัดอยู่ในระดับที่ไม่เพียงพอต่อการเข้าถึง เข้าใจ ทบทวนชักถาม และตัดสินใจปรับพฤติกรรมดูแลสุขภาพของตนเอง (วิมล โรมาและคณะ, 2562) สอดรับกับข้อมูลการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข พบว่าคนวัยทำงานอายุ 15 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมกินผักผลไม้ต่อวันเพียงพอตามคำแนะนำเพียงร้อยละ 25.9 มีดัชนีมวลกาย(BMI) อยู่ในเกณฑ์ปกติเพียงร้อยละ 36.43 มีภาวะอ้วนร้อยละ 37.5 พบโรคความดันโลหิตสูงร้อยละ 24.7 โรคเบาหวาน ร้อยละ 8.9 ภาวะไขมันในเลือดสูงร้อยละ 16.4 และจากการสำรวจระดับกิจกรรมทางกาย พบว่า ประชากรวัยทำงาน (อายุ 18-59 ปี) มีกิจกรรมทางกายเพียงพอลดลงเหลือร้อยละ 54.7 จากปี 2562 มีกิจกรรมทางกายเพียงพอร้อยละ 74.6 (ศูนย์พัฒนาองค์ความรู้ด้านกิจกรรมทางกายประเทศไทย (TPAK) , 2563)

ด้านผลผลิตและผลลัพธ์ของการดำเนินงานแสดงผลผลิตผลลัพธ์ระดับ C, T และ Le

จากข้อมูลของประชากรมีการเข้าถึง เข้าใจ มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี ปี 2561-2564 อ้างอิงจากข้อมูลการรายงานระบบเฝ้าระวังการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม พบว่าประชากรมีการเข้าถึง เข้าใจ พฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น (Trends) อาทิ เช่น มารดาที่ตั้งครรภ์รับรู้ความเสี่ยงของการตั้งครรภ์ทุกครั้งที่มาฝากครรภ์ อยู่ที่ร้อยละ 75.78, 70.74, 62.92 และ 73.8 ซึ่งมีค่าเป้าหมายระดับประเทศที่ ร้อยละ 75 โดยเมื่อเปรียบเทียบ (comparisons) กับ ปี 2564 พบมารดาที่ตั้งครรภ์รับรู้ความเสี่ยงของการตั้งครรภ์ทุกครั้งที่มาฝากครรภ์ มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ดีขึ้น ลดภาวะเสี่ยงขณะตั้งครรภ์ ลดการสูญเสียชีวิตขณะตั้งครรภ์ ดังคำกล่าวที่ว่า ลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัย (Level) ดังรายละเอียดในตาราง

ส่วนมารดาหลังคลอดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนครบ 6 เดือน อยู่ที่ร้อยละ 50.88, 57.79 และ 62.07 ซึ่งมีค่าเป้าหมายระดับประเทศที่ ร้อยละ 50 โดยเมื่อเปรียบเทียบ (comparisons) กับ ปี 2564 พบมารดาหลังคลอดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนครบ 6 เดือนมากขึ้น(Level) ดังรายละเอียดในตาราง

เด็กวัยเรียนวัยรุ่นมีพฤติกรรมกรรมการคุมกำเนิดที่ถูกต้อง อยู่ที่ร้อยละ 30.03 , 35.34 และ 40.45 ซึ่งมีค่าเป้าหมายระดับประเทศที่ ร้อยละ ≥ 80 โดยเมื่อเปรียบเทียบ (comparisons) กับ ปี 2564 พบเด็กวัยเรียนวัยรุ่นเริ่มมีความรู้ความเข้าใจ ของการคุมกำเนิดที่ถูกต้องมากขึ้น (Level) แต่ยังไม่บรรลุตามเป้าหมายระดับประเทศที่กำหนดไว้ดังรายละเอียดในตาราง

วัยทำงานมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ อยู่ที่ร้อยละ 35.24 , 20.8 และ 35.2 ซึ่งมีค่าเป้าหมายระดับประเทศที่ ร้อยละ 30 โดยเมื่อเปรียบเทียบ (comparisons) กับ ปี 2564 พบ วัยทำงานมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์มากขึ้น (Level) ดังรายละเอียดในตาราง

ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ อยู่ที่ร้อยละ 30.8 , 37.8 และ 50.0 ซึ่งมีค่าเป้าหมายระดับประเทศที่ ร้อยละ 50 โดยเมื่อเปรียบเทียบ (comparisons) กับ ปี 2564 พบ ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์มากขึ้น (Level) ดังรายละเอียดในตาราง

ตารางแสดง ร้อยละของประชาชนเข้าถึง เข้าใจ มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี

พฤติกรรมสุขภาพ	เกณฑ์	ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			
		2564	2563	2562	2561
1.มารดาที่ตั้งครรภ์รับรู้ความเสี่ยงของการตั้งครรภ์ทุกครั้งที่มาฝากครรภ์	75	73.8	62.92	70.74	75.78
2. มารดาหลังคลอดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนครบ 6เดือน	50	62.14	62.07	57.79	50.88
3.เด็กวัยเรียนวัยรุ่นมีพฤติกรรมกรรมการคุมกำเนิดที่ถูกต้อง	≥ 80	40.45	40.01	35.34	30.03
4.วัยทำงานมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์	30	44.5	35.2	20.8	35.24
5.ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์	50	54.42	50.0	37.8	30.8

ดังนั้นการสร้างความรู้ด้านสุขภาพ ให้ประชาชนเข้าถึง เข้าใจ มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีจึงมีความสำคัญยิ่ง

1.2 รายงานการทบทวนความรู้งานวิชาการ วิจัย ที่นำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์เพื่อนำมาใช้

ประกอบการวิเคราะห์การเข้าถึง เข้าใจมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีของประชาชน

การปรับพฤติกรรมสุขภาพของประชาชน จำเป็นต้องมี 6 ทักษะความรอบรู้ด้านสุขภาพ (health literacy skills) เพื่อใช้ในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ เข้าใจเนื้อหาสาระทั้งในรูปแบบตัวหนังสือ และเสียงที่ได้ยินจากการพูดคุยหรือช่องทางอื่นๆ และสามารถสื่อความหมายให้คนที่เกี่ยวข้องเข้าใจและปฏิบัติ ได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม (Linda Squiers , Susana Peinado , Nancy Berkman, Vanessa Boudewyns & Lauren McCormack. 2012.) และบุคคลต้องทราบว่า จะค้นหาข้อมูลข่าวสารหรือรับทราบ สถานการณ์ของปัจจัยเสี่ยงและผลกระทบของปัจจัยดังกล่าวได้จากที่ไหนแหล่งใดในชุมชนบ้าง บุคคลต้อง สามารถอ่านและสรุปความเพื่อทำความเข้าใจคำศัพท์และเนื้อหาสาระจากเอกสารที่อ่านได้อย่างถูกต้อง และ เนื่องจากข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ด้านสุขภาพ มักเผยแพร่ผ่านการพูดคุยกันระหว่างคนหรือกลุ่มคนใน

ชุมชน บุคคลจึงต้องสามารถสื่อสารได้ทั้งเชิงรุก (พูดให้ข้อมูล อภิปราย ให้ข้อเสนอแนะ และต่อรอง) และเชิงรับ (ฟังอย่างตั้งใจเพื่อทำความเข้าใจ) (Squiers L, Peinado S, Berkman N, Boudewyns V, McCormack L.2012.) เมื่อบุคคลมีความรอบรู้ด้านสุขภาพแล้ว สถาบันต่างๆ ได้แก่ ครอบครัว สถานศึกษา สถานบริการสาธารณสุข สถานประกอบการ องค์กร หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่นและภาคประชาชน ควรส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปรับพฤติกรรมสุขภาพ มีนโยบายและมาตรการต่างๆ เพื่อการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพสถานบริการสาธารณสุขมีระบบบริการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพที่มีคุณภาพการพัฒนาองค์กร/บุคคลต้นแบบสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ การพัฒนาระบบเฝ้าระวังสุขภาพด้วยการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและการตอบโต้ความเสี่ยง และการพัฒนากำลังคนให้เป็นนักปรับพฤติกรรมสุขภาพที่เป็นมืออาชีพเพื่อเป็นที่ปรึกษาและCoachการสร้างสุขภาวะที่ดีให้แก่ประชาชนทุกช่วงวัย (สภาพัฒนาฯ,2564.value chain แผน จ.13.1)

1.3 รายงานข้อมูลความต้องการ/ ความคาดหวัง ความพึงพอใจ/ความไม่พึงพอใจ และข้อเสนอแนะจากผู้รับบริการกลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

: ศอ. สสจ พชอ/สสอ รพช รพท รพสต อปท อสม สถานประกอบการ องค์กรภาครัฐ/เอกชน

ชื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	วิธีการติดต่อสื่อสาร	ระดับความคาดหวัง	ความต้องการการสนับสนุน: สูง ปานกลาง หรือต่ำ	ความผูกพัน และ การดำเนินการที่ต้องการ
ศูนย์อนามัย	การประชุม	ปานกลาง	ปานกลาง	ข้อมูลปัญหาของพื้นที่ ข้อเสนอแนะจากศูนย์ วิชาการ

1. นางสาววรินทร์ทิพย์ สันทัด	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ สำนักคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
2. นางสาววิศรา บุญศรี	นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ กองการเจ้าหน้าที่	กรรมการ
3. นางแรกขวัญ สระวาสี	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ สำนักส่งเสริมสุขภาพ	กรรมการ
4. นางสาวภัทราภรณ์ หัสดีเสวี	ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ สำนักทันตสาธารณสุข	กรรมการ
5. นางสาวณิชพัฒน์ ฐิระโกมลพงศ์	นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ชำนาญการพิเศษ สำนักโภชนาการ	กรรมการ
6. นางพัชรินทร์ กสิบุตร	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์	กรรมการ
7. นางนภัสบงกช ศุภะพิชน์	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ กองกิจกรรมทางกายเพื่อสุขภาพ	กรรมการ
8. นางสุรีพร เกียรติวงศ์ครู	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ	กรรมการ
9. นางสาวจุฑามาศ เจนจิตร	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สำนักอนามัยผู้สูงอายุ	กรรมการ
10. นางศุภรัตน์ อสุพงษ์พัฒนา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
11. นางสาวรอรพรรณ พงษ์ประเสริฐ	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ	กรรมการ
12. นางสาววราภรณ์ ถาวรวงษ์	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ	กรรมการ
13. นางสาวสุกฤณา คุณวโรดมน์	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข	กรรมการ
14. นางสาววาสนา คงสุข	นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ชำนาญการ ศูนย์ห้องปฏิบัติการกรมอนามัย	กรรมการ

15. นางสาวศิรดา	เล็กอุทัย	ทันตแพทย์เชี่ยวชาญ (ด้านทันตสาธารณสุข)	กรรมการ
		สถาบันพัฒนาสุขภาพระดับเขตเมือง	
16. นายศุภฤกษ์	สี่อรุ่งเรือง	นายแพทย์ชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
		กองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ	
17. นายคัมภีร์	งานดี	นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการ	กรรมการ
		กองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ	
18. นายสายชล	คล้ายเอี่ยม	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ	กรรมการ
		กองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ	
19. นางศรัชมา	กาญจนสิงห์	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
		กองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ	และ
		เลขานุการ	
20. นางอาริสรา	ทองเหม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	กรรมการ
		รักษาการในตำแหน่งนักวิเคราะห์นโยบาย	และผู้ช่วย
		เลขา	
		และแผนชำนาญการพิเศษ	
21. นายธีรพล	คำพุดมิ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
		กองแผนงาน	และผู้ช่วย
		เลขา	
22. นางอัญชุลี	บุญมาประเสริฐ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
		สำนักส่งเสริมสุขภาพ	และผู้ช่วย
		เลขา	
23. นางสาวกมลวรรณ	สุขประเสริฐ	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ	กรรมการ
		กองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ	และผู้ช่วย
		เลขา	